

Прохорова Л.А.

Мелітопольський державний педагогічний університет

АНТРОПОГЕННЕ НАВАНТАЖЕННЯ НА ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ПРОМИСЛОВОГО МІСТА (М. МЕЛІТОПОЛЬ)

У різноманітті ландшафтів, що класифікує сучасна географічна наука, особливе місце займають урбанізовані ландшафти (міські та приміські території). Місто - це унікальний своєрідний ландшафт, який успадкував від природного ландшафту геологічну основу, геоморфологічну будову, зональні особливості клімату та гідросистему. Але в Умовах потужної експлуатації цих ландшафтів, в умовах тиску на природне середовище антропогенних факторів (техногенних, господарських, промислових, соціально- демографічних та інших) утворюється якісно нова геосистемна цілісність - геотехсистема, де інтенсивно взаємодіють та взаємовпливають одна на одну природна та техногенна складові.

Природною складовою промислового міста Мелітополя виступає степовий ландшафт з високим ступенем зміненості та перетвореності. При цьому він зберігає загальні риси фізико- географічного середовища та продовжує бути підвладним своїм, природничим, ритмам розвитку, а також геологічним та геоморфологічним процесам. До екзогенних та ендемогенних геолого-геоморфологічних процесів, що відбуваються в умовах природного середовища на території міста Мелітополь, можна віднести:

- ерозійні процеси,
- еолові процеси,
- дефляційні процеси
- провальні процеси,
- коливання рівня підземних вод

На міських територіях природні геологічні, гідрологічні та геоморфологічні процеси можуть бути як посилені, так і послаблені

внаслідок техногенного напруження, що виникає як результат функціонування другої - техногенної - складової міської геотехсистеми.

Цілісне уявлення про стан природного середовища міста Мелітополя може бути складене лише тоді, коли будуть визначені усі компоненти антропогенного тиску, а також їх сукупна, синергична дія на це середовище. Для цього необхідно створення міської ландшафтно-екологічної інформаційної системи, яка мала б наступні вихідні дані:

- тип техногенного покриття (наявність, специфікація, потужність промислових об'єктів усіх рангів);
- відкритість території (відсоток площі, яка не зайнята містобудівними спорудами);
- забудованість території (відсоток площі, яка зайнята архітектурними, містобудівними спорудами);
- висотність (поверховість) будівлі (фізична маса тиску архітектурних споруд на підстиляючі ґрунти).

Крім вище зазначених, первинна база даних повинна включати інформацію про дії, що формуються у результаті містобудівного вертикального планування (підсіпка ґрунтів, зрізання, терасування схилів, прокладка магістралей, трубопроводів, каналізації), та утворюють при цьому особливий, антропогенний, рельєф міста.

Місто Мелітополь, як місто з високим рівнем антропогенного навантаження на природне середовище, має наступний спектр впливів: техногенний вплив; будівельний вплив; аграрний (землеробський) вплив; водогосподарський вплив; меліоративний вплив; рекреаційний вплив; селітебний вплив

Внаслідок оцінювання стану природного середовища м. Мелітополя, а також видів техногенних впливів, можна зробити висновок, що антропогенне навантаження на природні системи Мелітопольщини, формування промислово-господарського комплексу, відбувалось без урахування ландшафтно-специфікації.

Література

1. Бортніков Є.Г., Левада О.В., Даценко Л.М., Прохорова Л.А. Еколого-геологічні проблеми промислово-розвинутих територій як наслідок впливу антропогенного фактору // Постметодика. – № 7-8. – Мелітополь, 2002. – с. 74-78.
2. Прохорова Л.А. Деякі аспекти проведення регіональних ландшафтно-екологічних досліджень урбанізованих ландшафтів // Ландшафт, як інтегруюча концепція ХХІ сторіччя: Зб. наук. праць. – К.: КНУ ім. Шевченка, 1999. – с. 303-307.
3. Прохорова Л.А. До питання з визначення геоінформаційних досліджень урбанізованих територій // Географія і сучасність: Зб. наук. праць НПУ ім. М.П. Драгоманова. – К.: Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова. – с. 88-94.